

Stina Thörnelöf
Miljöutredare
Telefon 08-508 28 852, 076-122 88 52
stina.thornelof@miljo.stockholm.se

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden

SVEALANDSKUSTEN 2008, SVEALANDS KUSTVATTENVÅRDSFÖRBUNDS ÅRSRAPPORT

Förslag till beslut

- 1 Godkänna anmälan av Svealands Kustvattenvårdsförbunds (SKVVF:s) årsrapport ”Svealandskusten 2008”

Gunnar Söderholm

Ulf Mohlander

Sammanfattning

Årsrapporten för Svealands Kustvattenvårdsförbund redovisar resultat från karteringar av vattenkvaliteten i kustvatten i Uppsala, Stockholms och Södermanlands län 2001 samt 2004-2008. För kväve är statusklassningen i stort sett likartad från år till år i kustvattnet som helhet. Statusen för fosfor är generellt sämre än för kväve medan den för klorofyll varierar mycket mellan åren. För vattenförekomsterna som berör Stockholms stad var statusen år 2008 jämfört med år 2007 i stort sett oförändrad, otillfredsställande till dålig, för alla undersökta parametrar.

Under 2008 har förbundet tagit fram preliminära förslag till samordnad recipientprovtagning för olika aktörer i tre kommuner. En stor mängd data från Stockholm Vattens äldre provtagningar har även digitaliserats och databaslagts. Den blir därmed möjlig att använda för jämförelse med nya undersökningar i Stockholms skärgård.

Förvaltningen anser att Kustvattenvårdsförbundets verksamhet är viktig för att miljövårdsarbetet i kustvattnet ska bedrivas i rätt riktning. För att få ett säkrare underlag för bedömning av den ekologiska statusen i kustvattnet behöver dock förbundet utöka undersökningar vad gäller biologiska data under kommande år.

Arbetet med att ta fram avtal för samordning av frivillig miljöövervakning och lagstadgad recipientkontroll är enligt förvaltningen ett naturligt steg i förbundets verksamhet. Förutom att det förbättrar möjligheten till att göra likvärdiga utvärderingar av enskilda verksamheters påverkan på kustvattnet är det kostnadseffektivt för förbundets medlemmar.

Bakgrund

Verksamhetsområdet för Svealands Kustvattenvårdsförbund (SKVVF) omfattar kustvatten i Uppsala, Stockholms och Södermanlands län och sträcker sig till länsgränsen mot Gävleborgs län i norr samt till länsgränsen mot Östergötlands län i söder. Förbundet är en ideell förening och verksamheten finansieras via medlemsavgifter. Länsstyrelser och andra statliga myndigheter, kommuner och landsting, kommunala och privata bolag samt organisationer är välkomna som medlemmar i förbundet.

Svealands Kustvattenvårdsförbund bildades år 2000 för att bidra till en förbättrad vattenkvalitet utmed Svealandskusten. Förbundets huvudsakliga verksamhet är att bedriva miljöövervakning, identifiera och utvärdera källor och källornas inverkan på recipienten, ta fram beslutsunderlag och vara kunskapsbank för åtgärdsplaner och miljöinformation. Så långt som möjligt ska förbundet tillhandahålla underlag till aktörer som arbetar med åtgärder som kan påverka kustvattnets kvalitet.

MILJÖÖVERVAKNING

Årsrapporten för 2008 redovisar resultat från förbundets karteringar av vattenkvaliteten som utförs två gånger per år, i juli och augusti. Liksom föregående år var SKVVF:s ordinarie program utökad med några stationer bekostade av länsstyrelserna. Sammanlagt togs vattenprov vid 163 stationer längs Svealandskusten under sommaren 2008.

Karteringarna är utformade för att möjliggöra klassningar av ekologisk status enligt Vattendirektivets bedömningsgrunder. I rapporten redovisas resultat av provtagningar 2001 samt 2004-2008. För totalkväve är statusklassningen i stort sett likartad från år till år i kustvattnet som helhet. Statusen för totalfosfor är generellt sämre än för kväve. Klorofyll, som ingår i den biologiska bedömningsgrunden för växtplankton, har större tyngd än näringsämnen och siktdjup. De senare parametrarna betraktas som stödvariabler vid bedömning av ekologisk status. Statusen för klorofyll varierar mycket mellan åren, men en viss försämring av statusen kan ändå utläsas under det senaste året.

För vattenförekomsterna som berör Stockholms stad, Brunnsviken, Strömmen och Lilla Värtan var statusen år 2008 jämfört med år 2007 i stort sett oförändrad. I Brunnsviken sjönk kvävehalterna något vilket innebär förbättring en klass, från dålig till otillfredsställande status. Förhållandet för fosfor var oförändrat dålig. Statusen för klorofyll varierade mellan dålig och otillfredsställande vid provtillfällena båda åren. Strömmens status för både kväve och fosfor var oförändrat dålig. 2008 ingick bara klorofyll vid provtagningen i juli. Analysen av detta vattenprov indikerade att Strömmen

hade dålig status för klorofyll. Kvävehalterna i Lilla Värtan var mycket höga både 2007 och 2008 men för fosfor visade julmätningen 2008 en viss förbättring. Klorofyllhalterna var oförändrat otillfredsställande i Lilla Värtan jämfört med föregående år.

I årsrapporten redovisas även resultat från SKVVF:s månatliga provtagningar i Ålands hav som pågått sedan 2002. Provtagningarna görs för att undersöka kvaliteten på vatten som förs ned med kustströmmen från Bottenhavet mot Stockholms skärgård. Provpunkten ”Norra randen” är en viktig del i SMHI:s modellsystem ”Home Vatten”. Modellsystemet används för tillståndsbeskrivning av kustzonen och ska också ge möjlighet till scenarieräkningar av effekten av olika åtgärder för att förbättra vattenkvaliteten.

I de yttre kustvattnen bestäms vattenstatusen till stor del av miljötillståndet i öppna Östersjön vilket innebär att det är svårt att påverka tillståndet med lokala, landbaserade åtgärder. För de inre och mellersta kustvattnen är lokala åtgärder inom avrinningsområdet däremot av stor betydelse för en förbättrad vattenkvalitet.

SAMORDNING AV PROVTAGNINGAR

SKVVF:s beredningsgrupp har tagit fram en rapport om förutsättningarna för samordning av olika provtagningar i Svealands kustområde. Samordningen ska ge möjlighet till att utvärdera effekten av enskilda verksamheter i relation till andra verksamheter, men också till analys av storskaliga och naturliga förändringar i hela recipienten. Under 2008 reviderades förbundets policyförklaring vilket gör det möjligt för förbundet att även hantera lagstadgade recipientkontroll.

Systemekologiska institutionen vid Stockholms universitet har på förbundets uppdrag under 2008 sett över behov av förändringar i pågående recipientkontroll längs Svealandskusten. Under året har preliminära förslag tagits fram i Nyköping, Nynäshamn och Östhammar. En samordnad provtagning av vattenkemi för Oxelösundskusten inleddes 2007. Efter en förstudie 2007 tas nu även prov årligen på sediment, abborre och blåmussla i anslutning till SSAB och Oxelösunds hamn. Materialet analyseras med avseende på metaller och PAH, sediment även på butyltennföreningar. En rapport med beskrivning av programmen och resultat finns på hemsidan www.kustdata.su.se¹

DIGITALISERING AV ÄLDRE DATA FRÅN STOCKHOLM VATTEN

Data från Stockholm Vattens recipientprovtagning från 1982 och framåt finns digitalt i databaser hos Stockholm Vatten, på Länsstyrelsen i Stockholm och hos Svealands Kustvattenvårdsförbund. Stockholm Vatten började sina provtagningar i Stockholms skärgård redan 1968, men tidigare uppgifter har till största delen bara funnits i pappersrapporter.

---

¹ Resultat av metall-, PAH-, och TBT-analyser i sediment, abborre och blåmussla från förstudie 2007 för samordnad recipientkontroll för SSAB Oxelösund, Oxelösunds Hamn och Oxelö Energi.

Under 2008 har en stor mängd data från Stockholm Vattens provtagningar mellan 1968 och 1981 digitaliserats och databaslagts. Äldre data för näringsämnen, klorofyll, skiktdjup och syre blir därmed möjliga att använda för jämförelse med nya undersökningar och på så sätt långsiktigt följa och utvärdera miljötillståndet i Stockholms skärgård. I årsrapporten ges bland annat ett exempel på hur totalfosforhalten i ytvatten vid Blockhusudden avsevärt har förbättrats från slutet av 1960-talet till idag. Den mest påtagliga förändringen skedde i början av 1970-talet då det infördes en förbättrad rening vid de kommunala reningsverken.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att Kustvattenvårdsförbundets verksamhet behövs för att miljövårdsarbetet i kustvattnet ska bedrivas i rätt riktning. Förbundet har bland annat bidragit med värdefulla faktaunderlag i processen med att statusbedöma vattenförekomster i kustvattnet i enlighet med EG:s vattendirektiv. Årsrapporten visar hur kustvattnets kvalitet utvecklats sedan förbundet bildades, med avseende på klorofyll och ett antal stödparametrar. För att få ett säkrare underlag för bedömning av den ekologiska statusen i kustvattnet behövs ytterligare undersökningar biologiska data, bland annat plankton, under kommande år.

Samordningen mellan Svealands Kustvattenvårdsförbund, företag och tillsynsmyndigheter är viktigt för att få ett så bra och heltäckande provtagningsprogram som möjligt i kustvattnet. Arbetet med att ta fram avtal för samordning av frivillig miljöövervakning och lagstadgad recipientkontroll är enligt förvaltningen ett viktigt steg i förbundets verksamhet. Förutom att det förbättrar möjligheten till att göra likvärdiga utvärderingar av enskilda verksamheters påverkan på kustvattnet är det kostnadseffektivt för förbundets medlemmar. Möjligheten att låta förbundet sköta provtagning innebär också att flera företag och organisationer kan se fördelarna med att vara medlemmar i SKVVF.

Slut

Bilagor

Bilaga 1 Svealandskusten 2008. Svealands Kustvattenvårdsförbunds årsrapport 2008 |